

علف های هرز مزارع سبزی و صیفی شهرستان نجف آباد

وجود علف های هرز از مهمترین مشکلاتی است که تولید سبزیجات را محدود می کند. تقریباً اکثر سبزیجات در هفته های اول پس از جوانه زنی رشد آهسته ای دارند و به همین علت قادر به رقابت با علف های هرز نیستند. برای بسیاری از سبزیجات دوره بحرانی رقابت علفهای هرز ۱/۳ اولیه دوره زندگی این گیاهان است. اما این دوره متغیر بوده و بستگی به مورفولوژی، سرعت رشد، فاصله کاشت گیاهان، همچنین گونه های علفهای هرز موجود در مزرعه دارد.

در مزارع نشاء شده گوجه فرنگی چنانچه علفهای هرز طی ۳۰ تا ۴۵ روز پس از کاشت به خوبی کنترل نشوند عملکرد این گیاه کاهش خواهد یافت. اما در مزارعی که کشت گوجه فرنگی به طور مستقیم و توسط بذر انجام می شود باید مزرعه طی ۷ تا ۹ هفته پس از بذر پاشی عاری از علف هرز باشد. در این مزارع به منظور جلوگیری از غلبه علفهای هرزی مثل پیچک بر گیاه زراعی لازم است به مدت ۵ هفته پس از کاشت از مزرعه به خوبی مراقبت کرده و با این علف هرز مبارزه کنیم. در مزارع نشاء شده فلفل طی ۶۰ روز اولیه پس از کاشت باید مزرعه عاری از علف هرز باشد. در مزارع کلم حداقل دوره ای که باید با علف های هرز به خوبی مبارزه کرد ۷ تا ۹ هفته و در مواردی ۴ تا ۵ هفته اول پس از کاشت است و این مدت برای خیار ۵ تا ۶ هفته اول توصیه می شود.

کنترل علفهای هرز در سبزیجات بر کنترل زراعی، شامل تناوب، تهیه مناسب زمین، کشت مخلوط، شخم سطحی بین ردیفهای کاشت و استفاده از مالچ کاغذی، پلاستیکی و یا بقایای گیاهی، استوار است. با توجه به اینکه این گیاهان در سطوح کوچک کشت می شوند، شرکت های تولید سم رغبتی برای تولید سموم انتخابی این مزارع نداشته و در صورت نیاز باید از علف کش هایی که برای سایر گیاهان تولید شده است استفاده کرد.

گل جالیز

دامنه میزبانی این انگل در بین گیاهان دولپه وسیع بوده که در این خصوص می توان به گیاهانی چون آفتاب گردان، گلرنگ، بادمجان، گوجه فرنگی، توتون، عدس، باقلا، نخود، کلزا، هویج و برخی درختان میوه همچون بادام، زردآلو و غیره اشاره نمود.

گل جالیز در مرحله ای روی سطح خاک مشاهده می شود که خسارت عمده ای به گیاهان میزبان وارد نموده و علاوه بر این ارتباط مستحکم بین انگل و میزبان سبب شده که روشهای کنترل این انگل مشکل شود.

چرخه زندگی گل جالیز با بذرشروع می شود. بذراز طریق تحریک موادمترشحه ریشه گیاه میزبان شروع به جوانه زدن می نماید و پس از اتصال به ریشه گیاه میزبان زندگی خود را ادامه می دهد. این انگل دارای بذرهای بسیار ریز بوده به نحوی که به طور تقریبی ۱۰۰ میلی گرم بذر گل جالیز حاوی تعداد ۲۰ هزار بذر است. هر بوته گل جالیز حدود ۲۵۰ هزار بذر تولید می کند. این بذرها توسط باد و آب آبیاری به راحتی جا به جایی شوند. اغلب بذرهای گل جالیز دارای خواب اولیه هستند و دامنه زمانی این خواب بین یک تا دو سال است. حداکثر فاصله بذر از ریشه میزبان برای تأثیر پذیری از موادمحرک جوانه زنی دوسانتیمتر و مدت زمان لازم برای تأثیر پذیری گل جالیز از موادمحرک ریشه میزبان پس از آماده سازی آن بین ۲۴-۴۸ ساعت است. بذرهای گل جالیز می توانند قابلیت حیات خود را در شرایط آزمایشگاهی به مدت ۱۳ سال و در شرایط مزرعه ای به مدت ۱۲ سال حفظ کنند.

وچین دستی واز بین بردن گل جالیز به محض سر بر آوردن از خاک با وسایل تیز و برنده می تواند در جلوگیری از میزان خسارت و جلوگیری از تولید بذر آن موثر باشد.

مرغ

گیاهی است چندساله که توسط بذر، ریزوم و استولون تکثیر می یابد. به آن پنجه مرغی و بندواشنیزی گویند. علفی باریزومهای فلسی که قسمتهای هوایی از ریزومها خارج می شود و زمین را مثل چمن می پوشاند این گیاه در برابر لگد کوبیها مقاومت زیادی دارد. پنجه مرغی در خاکهای حاصلخیز با عمق کافی به سرعت رشد می کند. در هر دو نوع خاک رسی سنگین و ماسه ای سبک رشد کرده و در برابر غرقاب شدن تا حدودی مقاوم است ولی در زمینهایی که سطح آب در آنها بال باشد رشد خوبی ندارد. این گیاه به اسید، قلیا، و تا حدودی به نمک سازگاری دارد. در زمینهایی که کود داده میشود واکنش آن در برابر کود بسیار مساعد است.

مرغ از علفهای هرز مزارع برنج، گندم، توتون، چغندر قند، پنبه، بادام زمینی، ذرت، یونجه، جو، مراتع و باغهای سبزی و صیفی است.

پنیرک

گیاهی است دوساله ناپایا و ندرتاً یکساله، بوسیله بذرتکثیر و انتشارمی یابد. گیاه هرزمنکانهای خشک و آفتابی است. به خاکهای غنی ازموادغذایی و غنی ازهوموس، لومی و شنی احتیاج دارد. دوره رویش آن بهار تا پاییز می باشد. برگهای این گیاه ساده ، قلبی شکل و به طورمتناوب روی ساقه قرارگرفته اند . رگبرگهای پنجه ای دارند و موهای ستاره ای شکل چندسلولی آنها را تزئین کرده است و گلهای آن هرمافرودیت است .

پنیرک از علفهای هرز مزارع پنبه، چغندر قند و سبزی و صیفی است.

سلمه تره

گیاهی است از خانواده اسفناجیان (Chenopodiaceae) و یک ساله با ساقه های ایستا و انشعابات فراوان که غالباً دارای خطوط صورتی یا بنفش هستند. ارتفاع آنب رحسب آب و هوا و نوع خاک تغییر می کند. تکثیران از طریق بذر صورت می گیرد. گیاهان این جنس تولید مقادیر زیادی گلوکوزید سیانوژنیک کرده باعث مسمومیت دام می شوند.

این گیاه در اکثر مزارع به خصوص مزارع صیفی و غلات زیاد دیده می شود.

تاج خروس

تاج خروس گیاهی است از خانواده *Amaranthaceae* چهار کربنه و یک ساله خشبی به ارتفاع ۵۰ تا ۱۰۰ سانتیمتر با ساقه های پایینی قرمز یا دارای نواری قرمز که تا انتهای ریشه اصلی تداوم دارد. پهنک برگها ضخیم و برگبرگهای آن واضح هستند برگهای آن نسبتا پهن و نیزه ای شکل، بادمبرگهای ضخیم و قوی که به ساقه متصل هستند و به تدریج به رنگ قرمز درمی آیند.

تکثیر آن توسط بذر، ریشه های زیرزمینی قرمز رنگ و عمیق صورت می گیرد. علفهای هرز خانواده تاج خروس دارای مقدار زیادی نیترات یا اکسالات هستند که ممکن است باعث مرگ دام شوند. تاج خروس در مزارع توتون، باغ های چای، سبزی، صیفی و زمین های با یرمی روید.

علاوه بر روش مکانیکی (وجین) میتوان از روشهای شیمیایی برای کنترل این علف هرز استفاده کرد.

روشهای زراعی کنترل علفهای هرز مزارع سبزی و صیفی

استفاده از بذور سالم، قوی و سریع الرشد مناسب منطقه: تاکید و توصیه می شود به منظور پیشگیری از انتقال آلودگی به وسیله بذور، بطور تصادفی کلیه بذور فراهم شده جهت کشت اعم از (گواهی شده، اصلاح شده، بوجاری شده، خود مصرفی) مورد بررسی قرار گرفته و در صورت آلوده بودن از کشت آنها جلوگیری شود.

تناوب: رعایت یک تناوب صحیح زراعی از بهترین راههای کاهش آلودگی علف های هرز محسوب می شود. گیاهانی که قدرت رقابت بالایی دارند با سایه اندازی روی علف های هرز موجب خفگی آنها می شوند. بنابراین قراردادن این گیاهان در تناوب زراعی به کنترل بسیاری از علف های هرز کمک خواهد کرد. سیب زمینی شیرین از جمله گیاهانی است که می توان از آن بدین منظور استفاده کرد. علاوه بر این، این گیاه تا حدی خاصیت آلوپاتیک داشته و می تواند رشد بسیاری از علف های هرز برگ باریک و جگن ها را تحت تاثیر قرار دهد. کشت متراکم ذرت و سورگوم و تعدادی از گیاهان تیره نخود مثل ماش نیز رشد سریع داشته و می توانند در مدت سی تا چهل روز پس از کاشت سایه انداز خود را کامل نمایند و بنابراین می توانند در تناوب زراعی قرار گیرند.

تهیه زمین: تهیه مناسب بستر کاشت بستگی به شناخت کافی از گونه های علف هرز موجود در مزرعه دارد. چنانچه گراسهای چندساله علف هرز غالب منطقه باشند بهتر است زمین به گونه ای شخم زده شود که ریشه ها، ریزوم ها و دیگر اندامهای رویشی زیرزمینی این گیاهان به سطح خاک آیند تا در معرض هوا قرار گیرند و در اثر نور خورشید و یا باد خشک شده و از بین روند. چنانچه در مزرعه تراکم علفهای هرز یک ساله بیشتر باشد بهتر است زمین شخم سطحی زده شود در این صورت بذرهاى این گیاهان در نزدیک سطح زمین قرار گرفته و اغلب تحریک به جوانه زنی می شوند. شخم عمیق باعث دفن بذرهاى این گیاهان در نزدیک سطح زمین قرار گرفته و اندازه این امر باعث می شود که بذرها به خواب رفته و تا زمانی که به سطح آورده شوند جوانه نخواهند زد.

کشت تاخیری و کشت مخلوط: در سیستم کشت تاخیری، قبل از برداشت محصول اول اقدام به کاشت محصول دیگر می شود. در این شرایط برای جلوگیری از وارد آمدن خسارت به گیاه دوم باید در سرتاسر دوره رشد گیاه اول با علفهای هرز مبارزه کرد. کشت مستقیم بذر و یا نشا سبزیجات در بین ردیفهای برنج در بعضی مناطق رایج است. این کار بلافاصله پس از آخرین مرحله خروج آب از مزرعه و تقریباً دو هفته قبل از برداشت صورت می گیرد. در کشت مخلوط دو گیاه همزمان کشت می شود که، برای کاهش خسارات علفهای هرز معمولاً یکی از گیاهان ارتفاعی بلندتر داشته و به خوبی روی علفهای هرز سایه می اندازد. برای کشت مخلوط، گیاهان مختلفی را میتوان مورد استفاده قرار داد.

استفاده از مالچ: کاغذهای مخصوص، پلاستیک سیاه، کاه و کلش و بقایای گیاهی از مهمترین مواردی هستند که میتوان با استفاده از آن ها از رشد و گسترش علفهای هرز جلوگیری کرد. بدین منظور بقایای گیاهی را به قطعات کوچک خرد کرده و سپس آنها را قبل از جوانه زنی علفهای هرز، بین ردیفهای کاشت پخش می نمایند. میزان کنترل علف هرز توسط مالچ بستگی به گونه علف هرز دارد. به عنوان مثال علف هرز اویار سلام، در حین جوانه زنی حتی قادر به سوراخ کردن مالچ های پلاستیکی است و بنابراین برای کنترل کامل آن لازم است وجین دستی را نیز در دستور کار قرار داد.

عدم استفاده از کودهای حیوانی تازه و نپوسیده، به خصوص کودهای حیوانی استانهای همجوار.

حتی الامکان از عبور و مرور دام به ویژه دامهای استانهای همجوار در اراضی کشاورزی جلوگیری گردد.

حتی المقدور به تدریج سیستم آبیاری مزارع اصلاح گردد.

قبل از شروع عملیات خاکورزی بقایای محصول سال قبل و یا اندامهای هوایی و زیر زمینی علفهای هرزاراضی کشاورزی و انهاروکانالهای آبیاری جمع آوری و یا با علفکش های عمومی و یا با شعلهافکن سوزانده شود.

کنترل شیمیایی: هرچند که برای کنترل علف های هرز سبزیجات علف کش های انتخابی مناسبی وجود ندارد، اما می توان در برخی از مزارع با استفاده از علف کش های موجود اقدام به کنترل آنها کرد.

برای مبارزه شیمیایی به کلینیک های سطح شهرستان نجف آباد مراجعه شود.